

Historian ja yhteiskuntaopin opetussuunnitelmamuutokset 2026

Uusi/muokattu/siirretty sisältö keltaisella pohjalla*.

Poistettava sisältö sinisellä.

Muuttumaton sisältö ilman korostusväriä.

(* Yhteiskuntaopissa siirretty 5. luokan sisällöt sellaisenaan 4. luokalle ja 6. luokan sisältö 5. luokalle. Historiassa muokkauksia tehty enemmän.)

Historian sisällöt vuosiluokalla 5

Äänekosken perusopetuksessa historiaa opetetaan yksi vuosiviikkotunti vuosiluokalla 5.

Mitä historia on?

- Oman **suvun, koulun** ja kylän historia.

- Suomen historia keskiajan alkuun saakka.

- Maailmanhistoriasta Euroopan esihistoria ja antiikin aika.

Historian opiskelu on hyvä aloittaa pohtimalla, mitä historia on:

- Historiaa ovat kaikki menneisyyden tapahtumat.
- Historia on todellisuutta, mikä kerran on tapahtunut.
- Historia on menneisyyttä tutkiva tiede.
- Se on ihmisen toimintaa ja tekoja, joista on jäänyt merkkejä ja todisteita jälkipolville, jotka tutkivat ja tulkitsevat niitä.
- Se on historiantutkimuksen lähteiden (muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien) kriittistä tulkintaa.
- Historiantutkimuksen kohteena ovat myös menneiden aikojen arvot, asenteet, aatteet ja mentaliteetit.
- Suomen kansan historia kertoo oman maamme menneisyydestä.
- Yleinen historia on Euroopan ja muiden maiden historiaa.

Näistä saa alustavan ja henkilökohtaisen kokemuksen perehdyttämällä oppilas omaan historiaansa:

- omat juuret, oman perheen historia sekä kotiseudun historiaan tutustuminen
- oman koulun historia
- paikallishistoria osana Suomen historian vaiheita
- Tehdään mahdollisesti opintoretki Kivikauden kylään Saarijärvelle
- Edellisten lisäksi historiaa opiskellaan siksi, että oppilas ymmärtäisi paremmin ympäröivää maailmaa. Maailma ei ole tällainen sattumalta. Kun oppilas ymmärtää, mitä on ollut ja tapahtunut ennen häntä, hän ymmärtää nykyaikaa, kulttuuria ja itseään entistä paremmin. Historian tapahtumien valossa voi pohtia omia arvoja ja asenteitaan.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty:

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

- Jääkausi
- Suomen asuttaminen
- Kivikauden ihmisten elinolot ja elintavat Pohjolassa ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- Esihistoriallisen ajan jaksot Suomessa kivikaudesta rautakauteen
- Mahdollisesti opintoretki Kivikauden kylään Saarijärvelle/Äänekosken kulttuurihistorialliseen museoon sen avauduttua
- Maapallon asuttaminen
- Maanviljelyn aloittamisen, pyörän ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisen elämään
- Suurten jokilaaksojen ensimmäiset korkeakulttuurit ja kaupungit: Kaksoisvirranmaa (Mesopotamia) ja Egypti

S2 Vanha aika ja antiikin perintö:

Paneudutaan demokratian kehittymiseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

- antiikin Egyptin yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin Kreikan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin yhteys ja perintö nykyajassa
- yhteys Pohjolan asuttamiseen ja uskontoihin

Historian sisällöt vuosiluokalla 6

Äänekosken perusopetuksessa historiaa opetetaan **kaksi** vuosiviikkotuntia vuosiluokalla 6.

Mitä historia on?

- Omien tulkintojen teko historian lähteiden pohjalta.
- Oman kaupungin historia.

- Suomen historia keskiajasta Suomen sotaan saakka.

- Maailmanhistoriasta keskiaika ja uusi aika Napoleonin sotiin saakka.
 - omat juuret, oman perheen historia sekä kotiseudun historiaan tutustuminen
 - oman koulun, kylän ja kaupungin historia
 - paikallishistoria osana Suomen historian vaiheita
 - Edellisten lisäksi historiaa opiskellaan siksi, että oppilas ymmärtäisi paremmin ympäröivää maailmaa. Maailma ei ole tällainen sattumalta. Kun oppilas ymmärtää, mitä on ollut ja tapahtunut ennen häntä, hän ymmärtää nykyaikaa, kulttuuria ja itseään entistä paremmin. Historian tapahtumien valossa voi pohtia omia arvoja ja asenteitaan.

S3 Keskiaika:

A. Keskiaika Euroopassa

Perehdytään ihmisen elämään ja maailmankuvaan keskiajalla. Tutustutaan idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin sekä eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille.

- uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- kristinuskon tulo valtauskonnoksi, valtion ja kirkon suhde
- keskiaikainen feodaaliyhteiskunta, linnat, ritarit ja läänitykset
- ristiretket, luostarit
- keskiaikainen kaupunki ja kaupankäynti
- keskiaikainen elämäntapa
- kirjoitetut historian lähteet

B. Keskiaika Pohjolassa

Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

- historiallinen aika alkaa Suomessa

- kristinuskon tulo Suomeen
- keskiaikainen maailmankuva ja kirkon vahva vaikutus ihmisten elämässä
- Suomen liittäminen Ruotsin yhteyteen - Pähkinäsaaren rauhan rajan merkitys idän ja lännen välillä
- elämää keskiaikaisissa kylissä ja kaupungeissa

S4 Uuden ajan murrosvaihe:

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin keskiajan ja uuden ajan taitteessa. Perehdytään siihen, miten eurooppalaiset lähtivät valloittamaan alueita Euroopan ulkopuolelta ja mitä vaikutuksia sillä oli.

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuva ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä
- löytöretket ja uudet merimahdit
- kirjapainotaito
- yhteiskunnallisen muutoksen leimallisimmat piirteet 1600- ja 1700-luvuilla: Itsevaltius (Aurinkokuningas), valistus, tieteellisen maailmankuvan synty, Ranskan suuri vallankumous, ensimmäisten nykyisten valtioiden synty (Hollanti, Englanti, Venäjä, Ruotsi, Ranska), tavallisen kansan elämää uuden ajan alussa

S5 Suomi osana Ruotsia:

Tutustutaan siihen, miten Ruotsi kehittyi valtiona 1600-1700-luvuilla. Tarkastellaan Suomen kehitystä osana Ruotsin valtakuntaa paikallinen näkökanta huomioiden.

- uuden ajan murros Suomessa: ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa
- elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina 1500 - 1700-luvuilla
- elinkeinot, sääty-yhteiskunta
- Kustaa Vaasan aika ja uudistukset
- veljesriitojen seuraukset, nuijasota
- suomalaiset 30-vuotisessa sodassa
- Pietari Brahen aika Suomessa
- Suomen ja suomalaisten asema nousevan suurvallan, Venäjän naapurissa

Yhteiskuntaopin sisällöt vuosiluokalla 4

Äänekosken perusopetuksessa yhteiskuntaoppia opetetaan yksi vuosiviikkotunti vuosiluokalla 4.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

- mikä yhteiskunta on?
- mitä yhteiskuntaoppi on?
- suomalainen yhteiskunta - erilaiset yksilöt, erilaiset perheet ja eri lähiyhteisöt
- lähiyhteisön ja -ympäristön turvallisuus ja viihtyisyys: suvaitsevaisuus, tasa-arvo, liikenne, paloturvallisuus, kemikaalit, ensiapu, kierrätys
- kiusaamisen estäminen
- turvataitokasvatus
- vuorovaikutustaidot
- oman ajankäytön hallinta
- oma rahankäyttö ja vastuullinen kuluttaminen
- työnteko ja erilaiset ammatit

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

- mitä demokratia on?
- demokraattisen toiminnan arvot ja perusperiaatteet - ihmisoikeudet, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, suvaitsevaisuus
- pohjoismainen yhteiskunta: erilaiset yksilöt, erilaiset perheet, eri lähiyhteisöt
- vähemmistöt, erilaiset kulttuurit
- lapsen oikeudet ja velvollisuudet
- lasten asema eri puolilla maailmaa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

- yhteisen päätöksenteon harjoittelu demokratiassa
- Miten asioista päätetään? Meidän perhe, meidän luokka, meidän koulu, meidän kunta, Suomi, valtioiden väliset suhteet, EU, YK
- mielipiteen ilmaisu rakentavasti

- keskustelutaidot
- mielipidekirjoituksen tekeminen
- lasten oikeudet ja velvollisuudet
- median vastuullinen käyttö
- ikärajat
- oman ajankäytön hallinta
- ajankohtaisten asioiden seuraaminen
- mainonta
- viihde
- kuvanlukutaito

S4 Taloudellinen toiminta:

- rahan ansaitseminen
- verot
- vastuullinen kuluttaminen
- säästäminen
- yritykset ja työpaikat
- alkutuotanto, teollisuus, palvelut

Yhteiskuntaopin sisällöt vuosiluokalla 5

Äänekosken perusopetuksessa yhteiskuntaoppia opetetaan yksi vuosiviikkotunti vuosiluokalla 5.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

- suomalainen yhteiskunta - erilaiset yksilöt, erilaiset perheet ja eri lähiyhteisöt
- lähiyhteisön ja -ympäristön turvallisuus ja viihtyisyys: suvaitsevaisuus, tasa-arvo, liikenne, paloturvallisuus, kemikaalit, ensiapu, kierrätys
- kiusaamisen ehkäiseminen
- turvataitokasvatus
- vuorovaikutustaidot
- oman ajankäytön hallinta
- oma rahankäyttö ja vastuullinen kuluttaminen
- työnteko ja erilaiset ammatit

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

- mitä demokratia on? erilaisia demokratioita maailmalla, muita yhteiskuntamalleja
- demokraattisen toiminnan arvot ja perusperiaatteet - ihmisoikeudet, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, suvaitsevaisuus
- pohjoismainen yhteiskunta: erilaiset yksilöt, erilaiset perheet, eri lähiyhteisöt
- vähemmistöt, erilaiset kulttuurit
- lapsen oikeudet ja velvollisuudet
- aikuisten oikeudet ja velvollisuudet
- lasten asema eri puolilla maailmaa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

- osallistuminen, yhteisen päätöksenteon harjoittelu, enemmistöpäätökset

- Miten asioista päätetään? Meidän perhe, meidän luokka, meidän koulu, meidän kunta, Suomi, valtioiden väliset suhteet, EU, YK
- vaikuttaminen, mielipiteen ilmaisu rakentavasti
- yhteistyö
- keskustelutaidot
- väittelytaidot
- lyhyen puheen pitäminen
- kokoustekniikka
- mielipidekirjoituksen tekeminen
- lasten oikeudet ja velvollisuudet
- median vastuullinen käyttö (sanomalehdet, tv, radio, internet, sosiaalinen media)
- tiedonvälitys ja tiedon eri lähteet
- oma mielipide ja sosiaalinen mielipide
- ikärajat
- oman ajankäytön hallinta
- ajankohtaisten asioiden seuraaminen
- mainonta
- viihde
- medialukutaito

S4 Taloudellinen toiminta:

- rahan ansaitseminen
- verot
- miten raha kiertää yhteiskunnassa?
- vastuullinen kuluttaminen
- säästäminen
- yrittäjyys
- vierailut yrityksiin ja työpaikoille

- alkutuotanto, teollisuus, palvelut
- lama, nousukausi
- työttömyys
- yksilön ja yhteisöjen velanotto
- oma budjetti ja perheen budjetti